

- ANALYSE

Størstedelen af den danske forsvarsindustri består af virksomheder fra den civile industri

Efter Ruslands invasion af Ukraine er forsvars- og sikkerhedspolitik rykket op på dagsordenen i mange lande - særligt i Europa. Det gælder også Danmark, som i marts 2022 indgik det nationale kompromis om dansk sikkerhedspolitik. Kompromisset medførte 3,5 mia. kr. til det danske forsvar nu og her og i 2023, og skal derudover sikre at Danmarks forsvarsudgifter senest i 2023 udgør 2 pct. af BNP. Et fåtal af NATO-medlemmerne lever op til denne målsætning i dag, og flere andre europæiske lande har meddelt, at de nu vil arbejde for at nå målet. Det åbner muligheder for danske virksomheder, der leverer til forsvarsindustrien i Danmark og udlandet. Det gælder både traditionelle produktionsvirksomheder men særligt også virksomheder inden for brancher såsom informations- og kommunikationsteknologi, engros-handel og vidensservice. Seks ud af ti virksomheder, der i dag leverer til forsvarsindustrien, er nemlig ikke en del af de traditionelle industribrancher. Det er virksomheder, der også leverer ydelser og varer til andre industrier end forsvarsindustrien.

Flere penge til dansk forsvar med nationalt kompromis

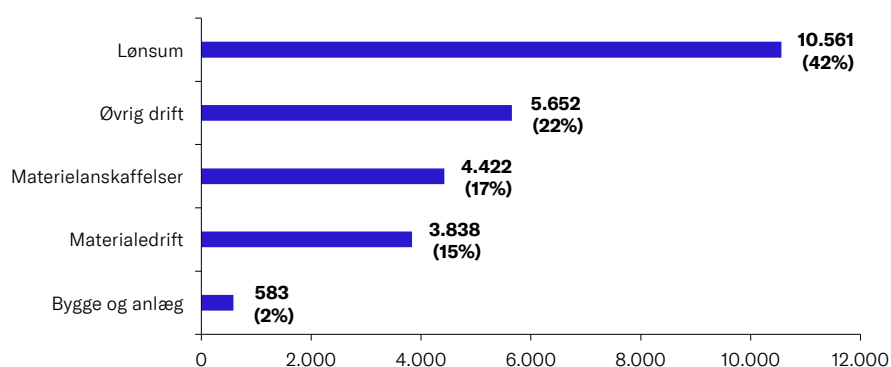
Tilbage i 2018 indgik et bredt flertal i Folketinget et forsvarsforlig for perioden 2018-2023ⁱ. Forsvaret fik med aftalen løftet deres bevilling med 12,8 mia. kr. over hele forligsperioden (2018-2023) med det største løft i 2023 på 4,8 mia. kr.ⁱⁱ I marts 2022 indgik et bredt flertal i Folketinget et nationalt kompromis om dansk sikkerhedspolitik. Aftalen tilføjer yderligere ressourcer til det danske forsvar. Det betyder dels at det danske forsvarsbudget i 2022 og 2023 lander på ca. 1,5 pct. af BNP, dels at Danmarks udgifter til forsvar og sikkerhed i 2033 udgør 2 pct. af BNP. Sidstnævnte er et fælles mål, NATO-landene sammen blev enige om tilbage i 2014 under NATO-topmødet i Wales, som Danmark nu også sigter efter at leve op til fra 2033ⁱⁱⁱ.

Med ekstrabevillingen i 2022 og 2023 forventes det, at det samlede forsvarsbudget for 2023 lander på ca. 30 mia. kr. og dermed ca. 1,5 pct. af BNP. Hvis forsvarsbudgettet fortsætter med at udgøre ca. 1,5 pct. af BNP, vil bevillingen i 2033 ca. være 35 mia. kr. Med det nationale kompromis og et løft af forsvarsbudgettet til 2 pct. af BNP, skal den samlede bevilling i 2033 i stedet være ca. 53 mia. kr.^{iv} Dermed er den nye forsvarsaftale med til at udstyre Forsvaret med ca. 19-20 mia. kr. mere i 2033 end forventet^v.

Lønninger er den største udgiftspost i Forsvaret efterfulgt af drifts- og materielomkostninger

Det danske forsvar står dermed til at få tilført betydelige finansielle midler senest i 2033 dog med forventning om, at stigningen gennemføres gradvist over de næste 10-11 år. Der er endnu ikke lavet beregninger af, hvordan de ekstra udgifter vil fordele sig mellem løbende drift og investeringer. Ifølge tal fra Forsvarsministeriet over deres bevillinger for 2020, er lønninger til Forsvarsministeriets ressort den største udgiftspost, se figur 1 nedenfor. I 2020 brugte ministeriet ca. 10,6 mia. kr. på lønninger svarende til ca. 42 pct. af de samlede udgifter. Udgifter til drift, herunder materialedrift og øvrig drift, udgør ca. 37 pct. af de samlede udgifter, mens materielanskaffelse fylder ca. 17 pct. En betydelig del af budgettet vil fremadrettet også gå til lønninger, men af aftaleteksten fremgår det, at en given andel af det øgede forsvarsbudget skal gå til investeringer i nyt materiel.

Figur 1: **Oversigt over Forsvarsministeriets bevillinger i 2020 fordelt på budgetområder – mio. kr.**

Kilde: Forsvarsministeriet: <https://www.fmn.dk/globalassets/fmn/dokumenter/aarsrapporter/-forsvarsministeriets-oekonomi-2020wcagua-.pdf> (23-06-2022)

Note: Tallet i parentes angiver, hvor stor en andel af det samlede budget, udgifterne til det enkelte budgetområde udgør.

Flertallet af NATO-landene har forsvarsudgifter under 2 pct. af BNP

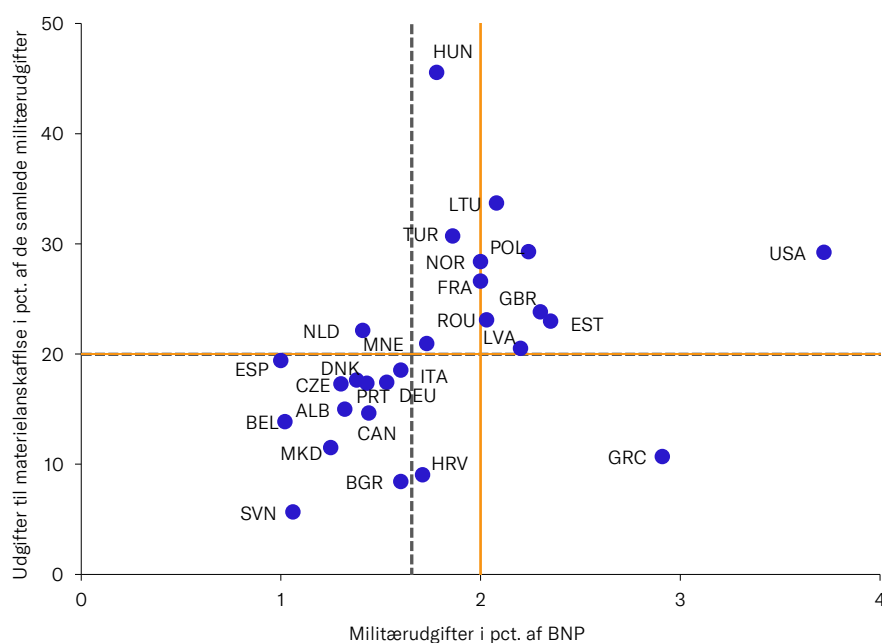
Som tidligere nævnt indgik NATO-landene på et møde i Wales i 2014 en aftale om, at de enkelte landes udgifter til militær skal udgøre minimum 2 pct. af BNP senest i 2024. I 2020 levede 10 ud af NATOs 28 medlemslande op til målsætningen om militærudgifter på minimum 2 pct. af landets BNP, se figur 2 nedenfor. Det er de 10 lande, der i figuren er placeret på eller til højre for den vertikale orange linje. Den sortstiplede vertikale linje angiver medianen for de 28 medlemslande.

Pba. estimerede tal for 2021 og 2022 ser det ud til, at antallet af lande, der opfylder målsætningen på 2 pct., i begge år falder til otte (tal ikke vist i figur). USA var i 2020 det land, som havde de største militærudgifter i pct. af BNP (3,7 pct.). Danmark havde i 2020 kun de 21. største militærudgifter i pct. af BNP ud af de 28 medlemslande (1,38 pct.).

Dansk Erhverv har lavet en kontrafaktisk beregning for at se, hvordan forsvarsbidraget vil se ud, hvis alle landene om ca. 1,5 år, i 2024, lever op til målsætningen om et forsvarsbidrag på minimum 2 pct. af BNP. Det første scenarie for beregningerne er, at medlemslandene i 2024 bidrager med samme procentdel af deres BNP, som de gjorde i 2020. Dermed vil et mindretal af landene bidrage med mere end 2 pct. af deres BNP, mens flertallet af landene vil bidrage med mindre end 2 pct. af BNP. I det andet scenarie i beregningerne løfter sidstnævnte gruppe af lande deres bidrag, så det minimum udgør 2 pct. af deres BNP i 2024. Beregningerne viser, at de samlede militærudgifter fra NATO-landene vil være knap 600 mia. kr. eller ca. 6 pct. højere ved det andet scenarie^{vi}. Det har dermed stor betydning for de samlede militærudgifter, hvis flere lande vælger at øge deres bidrag de kommende år.

NATO-landene har også opstillet et mål for, hvor stor en andel af militærudgifterne, der skal gå til materielanskaffelse. Målsætningen er 20 pct., og er i figur 2 nedenfor illustreret ved den horisontale orange linje. I alt opfyldte 13 lande denne målsætning i 2020, og medianen for alle medlemslandene ligger også på 20 pct. (sortstiplede horisontale linje).

Figur 2: **Militærudgifter i pct. af BNP og udgifter til materielanskaffelse i pct. af de samlede militærudgifter, 2020**

Kilde: NATO: [Defence Expenditure 2021_EN.xlsx \(live.com\)](#), 24-06-2022.

Note: Orange linjer = NATO guideline. For Militærudgifter i pct. af BNP er guideline 2 pct. i 2024, for Udgifter til materielanskaffelse i pct. af de samlede militærudgifter er guideline 20 pct. Sorte stiplede linjer = NATO median. For Militærudgifter i pct. af BNP er medianen 1,7 pct., for Udgifter til materielanskaffelse i pct. af de samlede militærudgifter er medianen 20 pct.

Flere allierede forventer at skruer markant op for forsvarsudgifterne de kommende år

Ovenstående indikerer, at langt fra alle medlemslande opfylder aftalen, der blev indgået i Wales for ca. otte år siden. Danmark er dog ikke det eneste land, der vil skruer op for forsvarsudgifterne de kommende år. På grund af den stigende trussel fra øst og senest Ruslands invasion af Ukraine har en lang række NATO-lande meddelt, at de kommer til at øge forsvarsudgifterne de kommende år. Foruden Danmark har bl.a. Tyskland og Italien også annonceret et løft af forsvaret og et mål om at nå de 2 pct. Tyskland vil bruge ca. 743 mia. kr. på at opruste forsvaret i 2022, herunder en stor sum penge til udvikling og køb af nye fly, opbygge et advarselssystem, styrke flåden og hæren^{vii}.

Døren er dermed åbnet for en række danske virksomheder, som de kommende år vil få mulighed for enten at levere eller øge deres leveringer til både til det danske forsvar, men også til forsvarsområdet i andre NATO-lande.

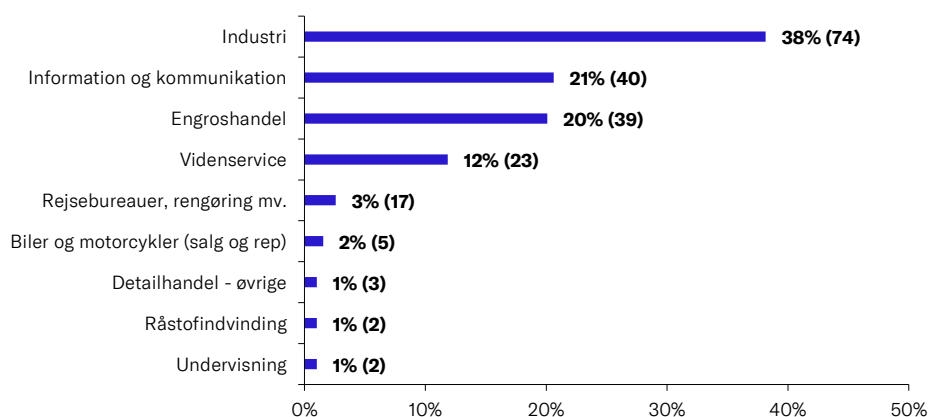
Flertallet af leverandører i forsvarsindustrien i Danmark er fra den civile industri

Med større bevillinger til Forsvaret, både i Danmark og hos allierede NATO-lande, er der gode muligheder for danske virksomheder ift. at afsætte produkter eller services til forsvarsindustrien. Tidligere har der været en generel opfattelse af, at leverandører til forsvarsindustrien kun bestod af traditionelle produktionsvirksomheder. Dansk Erhverv har derfor undersøgt hvilke brancher, de nuværende forsvarsleverandører primært tilhører.

Ifølge et notat fra Regeringen vurderes lidt flere end 200 virksomheder i Danmark at være en del af forsvarsindustrien i 2021^{viii}. Det inkluderer også virksomheder, der producerer dual-use produkter og civile virksomheder, hvis produkter eller ydelser indgår som en del af en forsvarsindustriell slutleverance^{ix}. Fire ud af ti virksomheder, der leverer til forsvarsindustrien i 2021, er traditionelle produktionsvirksomheder, herunder virksomheder fra industrien, råstofindvinding og vandforsyning og renovation. De resterende seks ud af ti virksomheder har ikke deres primære funktion inden for industrien, se figur 3. De fordeler sig bl.a. over brancherne information og kommunikation (21 pct.), engroshandel (20 pct.) og vidensservice (12 pct.). Det er vigtigt at understrege, at figur 3 nedenfor viser branchefordeling for antal virksomheder i forsvarsindustrien, og at omsætning således ikke er en del af oversigten, da omsætningstal ikke er kendt. Informations- og kommunikationsbranchen inkluderer bl.a. it-konsulenter og virksomheder, der arbejder med telekommunikation. Engroshandelsbranchen inkluderer bl.a. virksomheder, der handler med maskiner, it-udstyr og tekstiler. Vidensservicebranchen inkluderer bl.a. virksomhedskonsulenter og rådgivende ingeniører.

Ovenstående tal er med til at aflive myten om, at forsvarsindustrien kun er for produktionsvirksomheder. Mange danske virksomheder inden for flere forskellige brancher har mulighed for at sælge deres produkter eller services til forsvarsindustrien i Danmark og udlandet.

Figur 3: **Danske virksomheder i forsvarsindustrien fordelt på branchegrupper**

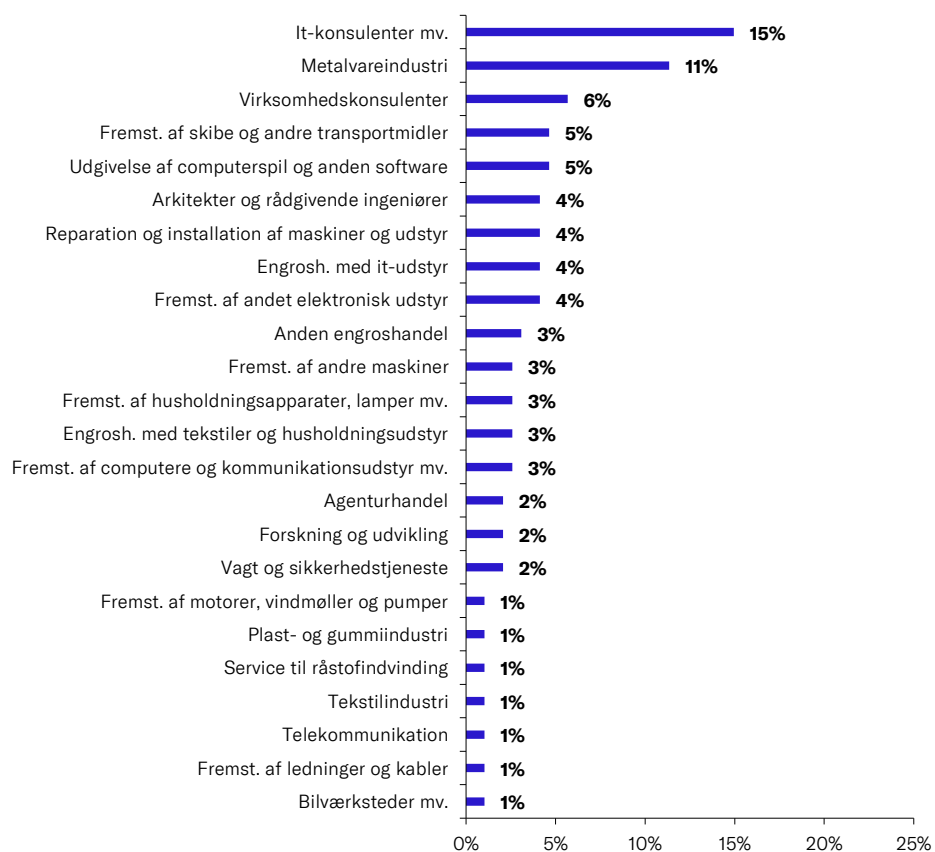

Kilde: Dansk Erhverv pba. data fra Erhvervsstyrelsen.

Note: N=194. Virksomheder med ukendt branchegruppe er ikke inkluderet i beregningerne til figuren. Branchegrupper med færre virksomheder end to virksomheder er ikke vist i figuren. Tallet i parentes angiver antal virksomheder inden for hver branchegruppe.

Dykker vi længere ned i brancherne, ses det i figur 4, at særligt virksomheder med it-konsulenter og som opererer inden for metalvareindustrien, leverer til forsvarsindustrien. Også engroshandelsbranchen inden for maskiner er repræsenteret ved flere virksomheder i forsvarsindustrien. Delbrancheoversigten viser samlet set, at mange forskellige delbrancher er repræsenteret blandt virksomhederne, som i 2021 leverede til forsvarsindustrien, herunder både til det danske forsvar men også eksport til andre landes forsvar. Forsvaret efterspørger mange forskellige produkter. Der efterspørges ikke kun produkter designet direkte til forsvarsindustrien men også dual-use produkter, som bruges i andre industrier. Dermed er forsvarsindustrien ikke kun et potentielt salgsmarked for virksomheder med produkter, som udelukkende er designet til forsvarsbrug. Der er også muligheder for mange andre virksomheder med produkter, der kan være designet til et helt andet formål, men som kan imødekomme en efterspørgsel og løse en problemstilling hos Forsvaret.

Figur 4: **Danske virksomheder i forsvarsindustrien fordelt på delbranchegrupper**

Kilde: Dansk Erhverv pba. data fra Erhvervsstyrelsen.

Note: N=194. Virksomheder med ukendt branchegruppe er ikke inkluderet i beregningerne til figuren. Branche-grupper med færre virksomheder end to virksomheder er ikke vist i figuren.

Om dette notat

Arbejdet med analysenotatet er afsluttet den 21. september 2022.

Om Dansk Erhvervs Analysenotater

Dansk Erhverv udarbejder løbende analyser, som samles i analysenotater. Ambitionen er at udgøre et kvalificeret og anvendeligt beslutningsgrundlag i forhold til væsentlige, aktuelle udfordringer på alle områder, som har betydning for dansk erhvervsliv og den samfundsøkonomiske udvikling. Det er tilladt at citere fra Dansk Erhvervs analysenotater med tydelig henvisning til Dansk Erhverv.

Kontakt

Henvendelser angående Dansk Erhvervs politik på forsvarsområdet kan ske til politisk konsulent Frederik Bergenfelt Friis på fbfr@danskerhverv.dk eller på tlf. 2265 0936. Henvendelser angående analysen kan ske til chef for analyse og samfundsøkonomi Kasper Lindgaard på kali@danskerhverv.dk eller på tlf. 3374 6103, eller økonom Jannie Frederiksen på jfre@danskerhverv.dk eller på tlf. 3374 6083.

Noter

ⁱ [Aftale om Forsvaret 2018-2023 \(forsvarsforlig\) \(fmn.dk\)](#)

ⁱⁱ [Forsvarsforlig \(fmn.dk\)](#)

ⁱⁱⁱ [Nationalt kompromis om dansk sikkerhedspolitik - Regeringen.dk](#)

^{iv} [FIU Alm.del - endeligt svar på spørgsmål 124: Svar på Finansudvalgets spørgsmål nr. 124 \(Alm. del\) af 31. januar 2022.docx \(ft.dk\)](#)

^v <https://www.ft.dk/samling/20211/almDEL/fou/spm/232/svar/1886842/2580150.pdf>

^{vi} Beregningen er baseret på estimeret BNP i 2024 fra IMF (<https://www.imf.org/en/Publications/WEO/weo-database/2022/April/download-entire-database>), og det procentvise bidrag af BNP i 2020 fra NATO (<https://www.nato.int/cps/en/natohq>).

^{vii} [Air force to get largest share of Germany's 100 billion euro defence bulk-up | Reuters](#)

^{viii} [-regeringens-strategi-for-dansk-forsvarsindustri-dk-.pdf \(fmn.dk\)](#)

^{ix} [-regeringens-strategi-for-dansk-forsvarsindustri-dk-.pdf \(fmn.dk\)](#)